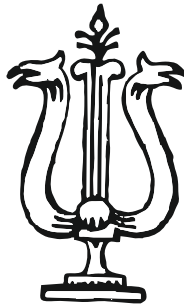

Ioan Caranica
(culeg.)

130
DE
MELODII POPULARE
AROMÂNEȘTI

GRAFOART®

CUPRINSUL

Prefața	7
Introducere	9

Melodii cântate de Aromânii din grupul de Nord

1. Mi lo somnul,	auzită de la D-l M. Zugrafu (Crușova)	17
2. Ți-ńi vidzui,	D-l Th. Capidan (Perlepe)	18
3. Ți- ńi ti scoli,	D-l N. Teohareanu (Crușova)	19
4. Nu va dada	I. Niculescu (Magarova)	20
5. Alea ni nchisiř,	D-r V. Petrařincu (Crușova)	21
6. Ți n-u dor,	D-l A. Coe (Ohrida)	22
7. Sum nă frńdză,	D-r V. Petrařincu (Crușova)	23
8. O! lai gione,	D-r V. Petrařincu (Crușova)	24
9. Cńticlu ali Lencă,	D-l M. Zugrafu (Crușova)	25
10. Naθema-ț mă-ta,	I. Niculescu (Magarova)	26
11. Pirușana,	D-l S. Naum (Gopeři)	27
12. Un lai gione di Niveasta,	D-l P. Leascu (Perlepe)	28
13. Harahască chindisită,	D-na S. Caranica (Perlepe)	29
14. La valea din Ianina,	I. Niculescu (Magarova)	30
15. Nu-ni te-arńde,	D-na A. Naciu (Gopeři)	31
16. Albă si-ńi ti ved,	D-na A. Naciu (Gopeři)	32
17. S'iram gione,	D-r V. Petrařincu (Crușova)	33
18. Cńticlu al Licea,	D-l Th. Capidan (Perepe)	34
19. Alai munte-analtu,	D-l P. Leascu (Perepe)	35
20. Mărzli di ti Crăciunu,	D-na P. Zugrafu (Crușova)	36
21. Băgăi ńi-adrai nă pită,	I. Niculescu (Magarova)	37
22. Carabeu, lai carabeu,	D-l M. Zugrafu (Crușova)	38
23. Ună nil'e di-Arbineři,	C. Cosmescu (Gopeři)	39
24. Plńdzi-ńi-me dado,	D-na A. Naciu (Gopeři)	40
25. ń'eram nă feată mare,	D-l P. Trăpce (Gopeři)	41
26. Iși feata tu ubor,	D-l P. Trăpce (Gopeři)	42
27. Ună feată mași mușată,	D-l P. Trăpce (Gopeři)	43
28. O! lai jone,	D-l I. Cosmescu (Gopeři)	44
29. Dado, lea dado,	D-l P. Trăpce (Gopeři)	45
30. Țińi dzile	D-l I. Cosmescu (Gopesi)	46
31. Gione chiragi	D-l S. Naum (Gopeři)	47
32. Aide s-dzńtem ună,	D-l C. Belimace (Muloviște)	48

33. Naparti di lai-amare,	D-l C. Belimace (Muloviște)	50
34. Di cu nîcă,	D-l M. Târpa (Magarova)	51
35. Morî tu lună,	D-l Tr. Antonescu (Clisura)	52
36. Nu-ț buisea,	D-na A. Grașia (Clisura)	53
37. Mî lo somnul,	D-l Tr. Antonescu (Clisura)	54
38. Calotihî di voi lai munți . . .	D-l Tr. Antonescu (Clisura)	55
39. Deade harasma.	D-l P. Hrisicu (Clisura)	56
40. Nu-nî mi'ncace dado,	D-l P. Hrisicu (Clisura)	57
41. Cînticlu ali Ică,	D-na T. Cismigiu (Clisura)	58
42. Morî Chirațo,	D-na A. Grașia (Clisura)	59
43. Di sti migdal,	D-șoara V. Totti (Clisura)	60
44. Voi lai munți di Birati.	D-l Gh. Dode (Nevesca)	61
45. Nu-nî ti scoală,	D-l Gh. Dode (Nevesca)	62
46. Un gione strigă la poartă, . .	D-l Gh. Dode (Nevesca)	63
47. Noapte-aestă,	D-l Gh. Dode (Nevesca)	64
48. Mî lo somnul,	D-l Gh. Dode (Nevesca)	65
49. Feată mușată,	D-l Gh. Dode (Nevesca)	66
50. Nă feată mușată,	D-l Gh. Dode (Nevesca)	67
51. Cînticlu ali Pihă,	D-na V. Cosmescu (Gopeși)	68
52. Cînticlu ali Pihă (variantă), .	D-l A. Coe (Ohrida)	69
53. Cînticlu ali Tancă,	D-l St. Zică (Gramoste)	70
54. Feata preftului	D-l St. Zică (Gramoste)	71
55. Feată, mult te-aveam tu vreau,		
.	D-na și D-l M. Zugrafu (Crușova)	72
56. Cînticlu al Nacea,	D-l Gh. Carabaș; (Gramoste)	73
57. Lunea ună, Marța doauă, . .	D-l At. Carataș (Gramoste)	74
	<i>St. Zică, Gh. Carabaș și At. Carataș sunt coloniști în Cadrilater</i>	
58. O! moî feată,	D-l M. Zugrafu (Crușova)	75
59. Hilu di domn,	D-l St. Zică (Gramoste)	76
60. Cînticlu al Muhcina,	D-l St. Zică (Gramoste)	77
61. E! trei dzile,	D-l St. Zică (Gramoste)	78

**Melodii cântate de Aromânii din regiunea Veriei
și de cei din grupul de Sud**

62. Cîntic di dor,	auzită de la D-l Hr. Hașotti (Xirolivad) . . .	81
63. Cîntec haiducesc	D-l I. Prapa (Selia)	82
64. Cînticlu al Gogû al Mișû . . .	D-l C. Ciumetti (Veria)	84
65. Cînticlu al Duca,	D-l C. Ciumetti (Veria)	85

66. Cînticlu al Jaca,	D-l T. Caranica (Doliani)	86
67. Muma al Chiciu,	D-l T. Caranica (Doliani)	87
68. Ca greu maratlu-ni auși,	D-l G. Hașotti (Xirolivad)	88
69. Urît lea mumă mi mîrtași.	D-l I. Prapa (Selia)	89
70. Cum lo ca s-da luțafirli,	D-l Gh. Andoni (Selia)	90
71. Jalea ș-cseanili,	D-l Gh. Andoni (Selia)	91
72. Aseari oricsi ni-aveam,	D-l C. Ciumetti (Veria)	92
73. Ținți-arhundadz,	D-nii G. Hașotti și T. Caranica (Doliani)	93
74. Nu-ni te-arîdi,	D-na Hr. Demu (Doliani)	94
75. Deade soarle,	D-l Gh. Murnu (Selia)	95
76. Lilici di tu Maiu,	D-l G. Hașotti (Xirolivad)	96
77. Un lai platanu,	D-l G. Hașotti (Xirolivad)	97
78. Merlu,	D-l St. Chiriazî (Veria)	98
79. Moî tini vițină,	D-l St. Chiriazî (Veria)	100
80. Cînticlu al Proiu,	D-l G. Hașotti (Xirolivad)	101
81. Cînticlu al Beicu,	D-l Gh. Andoni (Selia)	102
82. Cînticlu al căpitan Daveli,	D-l T. Caranica (Doliani)	103
83. Voî Pirvul'at,	D-l A. Constantinescu (Perivole)	104
84. Cînticlu al Duca,	D-l Gh. Scrâma (Perivole)	105
85. Deadi soarli,	D-l A. Constantinescu (Perivole)	106
86. Scoală-ti vrută,	D-l A. Constantinescu (Perivole)	107
87. Moî alba mea,	D-l Gh. Scrâma (Perivole)	108
88. Niardziț calea'mbar,	D-l I. Vuloagă (Perivole)	109
89. Namisa di doî lai munți,	D-l N. Exarhu (Avdelâ)	110
90. Moî Armînă,	D-l N. Exarhu (Avdelâ)	111
91. Cînticlu ali Budică,	D-l A. Constandinescu (Perivole)	112
92. Di țe furni,	D-l N. Clema (Turla)	113
93. Trî inatea cuscril'ei,	D-l N. Clema (Turla)	114
94. Eși oamă,	D-l N. Clema (Turla)	115
95. Adunaț-vî soașli,	D-l N. Clema (Turla)	116
96. Lea vitină,	D-l N. Clema (Turla)	117
97. Frîndzî veardi di sicarî,	D-l A. Constantinescu (Perivole)	118

Melodii cîntate de grupul Fărșeroților

98. Moî lai dzeană,	auzită de la D-na V. Cosmescu (Gopeși)	121
99. Nu cu săltănate,	D-na V. Cosmescu (Gopeși)	122
100. Nveastă cî țî nu-ni gioți?,	D-nii A. Caramitru și D. Ceea (Corita-Vota)	123
101. Cînticlu ali Tuncă,	D-nii A. Caramitru și D. Ceea (Corita-Vota)	124

102. Dumidzale,	D-nii N. Babu și D. Celea (Corita-Vodena)	125
103. Cîntic di leagăn,	D-l N. Babu (Corita-Vota)	127
104. Eșî lună,	D-nii N. Babu și D. Celea (Corita-Vodena)	128
105. Mea-ava vinim,	D-nii N. Babu și D. Celea (Corita-Vodena)	129
106. Ciamcu,	D-nii N. Babu și D. Celea (Corita-Vodena)	130

Melodii ce se cântă la Sânzienne

107. Nazvî soațîli,	T. Pascu (Selia)	133
108. Nghios la corni,	T. Pascu (Selia)	134
109. Toarnă soră,	T. Pascu (Selia)	135
110. Ta Iani,	D-na P. Zugrafu (Crușova)	136
111. Ta Iani,	D-na P. Zugrafu (Crușova)	137
112. Ta Iani	D-l I. Cosmescu (Gopeși)	138

Melodii ce se cântă la nuntă, în regiunea Veriei

113. Cînticlu al Vlahu Steriu,	auzită de la D-nii St. Chiriazî și T. Caranica (Veria)	141
114. Nghios la corni,	D-na T. Pascu (Selia)	142
115. Cînticlu a cuscrilor,	D-na Hr. Demu (Doliani)	143
116. Dă-nî cuscră feata,	D-l C. Ciumetti (Veria)	144
117. Nî viîni az,	D-l St. Chiriazî (Veria)	146
118. Prîndzî-nî-mi,	D-na Hr. Demu (Doliani)	147
119. Un pulū mușat,	D-l St. Chiriazî (Veria)	148
120. Trî totna niardziț,	D-l St. Chiriazî (Veria)	149
121. Aidi viîni oara,	D-l T. Caranica Doliani)	150
122. Ncl'inîti 'nveastă,	D-l Gh. Murnu (Selia)	151
123. Pri-anarga 'narga,	D-nii G Hașotti și T. Caranica (Doliani)	152
124. Țe-amînașî lilice-aroși,	D-na Hr. Demu (Doliani)	154
125. Eșî lea mumă,	D-l St. Chiriazî (Veria)	155
126. Intrî, intrî piturniel'e,	D-l St. Chiriazî (Veria)	156
127. Tr'șî tu cîmpuri,	D-l G. Hașotti (Xirolivad)	157
128. La meas -'aestî,	D-l T. Caranica (Dohani)	158
129. Ședz ninc'astî searî nune,	D-l St. Chiriazî (Vena)	159
130. Le lilice alicî	D-na Hr. Demu (Doliani)	160

INTRODUCERE

După cum graiul Aromânilor – unitar în trăsăturile lui fundamentale – arată diferențieri după regiuni, tot așa și muzica lor populară prezintă nuanțe care o deosebesc de la o regiune la alta.

Originea acestor deosebiri trebuie căutată, desigur, în primul rând, în felul cum s-a desfășurat viața lor cu îndeletniciri deosebite, în al doilea, însă, și într-o ușoară înrâurire venită din partea neamurilor conlocuitoare din Balcani.

În privința aceasta, interdependența balcanică, ce se dovedește în graiul și folklor, se arată, în oricât de mică măsură, și în muzică. Astfel, Aromânii cu așezările din Pind și Tesalia duc o viață mai mult pastorală și vin în contact mai des cu Grecii. Dintre cei de la Nord, unii – cum sunt Fărșeroții – se îndeletnicesc cu păstoritul și trăiesc în mijlocul Albanezilor, alții, așezați mai mult prin târgurile și orașele Macedoniei și Traciei, se ocupă cu comerțul și vin în atingere cu Slavii. În condițiunile acestea, este lucru firesc ca muzica lor populară să arate caractere și particularități deosebite, după ținuturile în care sunt așezați.

Din aceste motive, voiu împărți melodiile aromânești în următoarele grupe :

1° Grupul Aromânilor de Nord, cu populațiunea de bază grămosteană, reprezentând, la origine, Aromâni din muntele Gramos, o prelungire a Pindului.

2° Grupul Aromânilor de Sud, adică Aromânii din Epir, în care grup intră și Aromânii din ținutul Veriei, originari tot din Epir.

3° Grupul Fărșeroților (păstori nomazi din Albania).

Melodiile populare aromânești, indiferent de regiune, se împart în mai multe genuri: melodii de dor, de dragoste, doine, balade sau cântece haiducești, cântece de jale, de nuntă, cântece ce se cântă la Sânziene, etc.

Aceste genuri diferă după ocupație. Astfel, grupul de Nord cântă mai mult cântece de dor, de dragoste și, mai rar, cântece haiducești. Din contră, grupul de Sud cântă mai mult cântece haiducești.

Caracterul melodiilor aromânești este mai mult oriental. Unele melodii ale grupului de Nord sunt influențate de muzica turcească și slavă, întrucât vin în contact imediat cu melodiile acestor popoare. Aceste influențe se vădesc mai puțin la Aromânii de Sud care trăesc retrași în munți și nu vin în atingere zilnică cu popoarele mai sus amintite.

Aromânii din grupul de Nord cântă la o singură voce, afară de unele cântece din regiunea Gramostei și din Nevesca, care se cântă la două voci. Grupul de Sud cântă tot la o voce, însă în regiunea Veriei sunt cazuri când se cântă și în două voci. Grupul Fărșeroților cântă cu totul altfel: Melodia o începe numai o singură persoană, de obicei un cântăreț bun, după unul sau două tacte intră tot grupul de cântăreți împreună cu o altă persoană care acompaniază pe primul, cântând aceleași cuvinte, dar pe o melodie diferită.

Acesta „tal'e cânticlu“. Grupul întreg acompaniază până la sfârșit pe cei doi soliști, ținând isonul pe tonică cu vocala e, fără să cânte cuvinte. Câteodată, primul cântăreț nu cântă ultimele silabe; ele se cântă de al doilea și de întreg grupul. Acest fel de a cânta există și la Albanezi (vezi Th. Capidan, Fărșeroții, pag. 142.). Lucrul acesta se explică prin faptul că trăiesc în contact cu Fărșeroții; nu se știe însă dacă Albanezii au influențat pe Fărșeroți, sau contrariul.

Cea mai mare parte din melodiile publicate în această colecție sunt vechi și deci prezintă interes prin caracterul lor original și prin varietatea motivelor din care se compun. Multe din ele sunt foarte melodioase și foarte variate ca ritm. Altele sunt simple și se compun numai dintr-o frază; acestea din urmă au deci, o valoare mai mult documentară. O mică parte sunt mai noi și sunt influențate de muzica modernă. Melodiile moderne le-am lăsat la o parte; ele nu prezintă nici un interes din punct de vedere folkloric.

Multe din cântecele aromânești se joacă în horă, la nunți și la diferite petreceri. Cuvântul „horă“ la Aromâni se numește corū. Acesta, în spre deosebire de forma dacor. horă, care vine din sl. horo, derivă direct din latinescul CHORUS.

Hora la Aromâni (mai cu seamă la cei din Sud) prezintă mare importanță. Ea nu formează un cerc de tot închis, ca la ceilalți Români; cercul la Aromâni este deschis. Capătul prim este acela care „tradzi corlu“, (conduce hora), de obicei cu o batistă în mână. După el se aranjează ceilalți jucători: mai întâi bărbați și flăcăi, după vârstă, apoi femeile și fetele, tot după vârstă, până la capul celălalt. Astfel hora prezintă o simetrie perfectă, care prin varietatea costumelor, și regularitatea mișcărilor, este de o frumusețe impunătoare.

Pe lângă hora mixtă, pe care am descris-o mai sus, mai există hora jucată numai de bărbați sau de flăcăi și hora femeiască sau de fete.

Melodiile în horă se cântă în modul următor: Prima strofă din melodie o începe prima jumătate a horei; aceeași strofă o repetă cealaltă jumătate, dacă sunt puține strofe. În cazul când sunt strofe mai multe, a doua jumătate a horei repetă melodia cu strofa următoare.

În horă, mai cu seamă la nunți, melodiile se cântă în mișcare rară, iar caracterul lor este măreț și grav; pasul lin și uniform de la un capăt la altul. Nici nu se poate concepe ca un jucător să schimbe pasul, sau să nu fie în ritmul melodiei.

În comunele aromânești din ținutul Veriei nunțile, de obicei, se fac în timpul verii. La Selia (comună lângă Veria) se fac zeci de nunți în ziua de 15 August. În această zi, spre seară, nuntașii de la toate nunțile ies afară din comună, pe pajiștea verde „ca s-bagă'nveasta'ncorū“ (să intre mireasa în horă).

Se fac zeci de hore mixte, fie care formată din sute de persoane, iar pe colinele din jur, în amfiteatru, se delectează – admirând mărețul spectacol – toți locuitorii comunei care nu joacă în horă.

Unele melodii (nr. 58 și 90) se joacă într-un mod original: jucătorii sunt prinși în horă, însă nu joacă prima jumătate a melodiei, ci numai o cântă, stând pe loc; la a doua jumătate, ei pornesc hora.

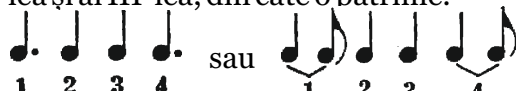
În cântecele aromânești predomină gamele orientale și mai cu seamă gama minoră (în special gama minoră veche, fără notă sensibilă, este des întrebuințată). Unele din ele sunt scrise în gama pentatonică, iar altele mai noi, sunt scrise în gamele moderne. Măsurile sunt cele obișnuite: $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$ $\frac{6}{8}$ etc.

O mare parte din melodii însă, sunt scrise într-o măsură puțin întrebuințată și anume: $\frac{7}{8}$. Această măsură în felul cum se înțelege în muzica aromanească, se compune din trei timpi, dintre cari primul compus dintr-o pătrime punctată și ceilalți doi, din câte o pătrime; deci timpul prim este mai lung cu o optime.

Ex.:

O altă caracteristică a acestei măsurii este poziția timpilor: nici odată timpul prim nu poate lua locul timpului al II-lea sau timpului al III-lea. În toate melodiile notate în această măsură timpul prim este totdeauna mai lung: altă combinație nu este posibilă. În afară de aceasta, oricât de rară ar fi mișcarea melodiei, măsura trebuie bătută în trei timpi. Dacă se consideră ca o măsură mixtă de 7 optimi (o măsură de trei alternând cu una de patru optimi) și s-ar bate în șapte timpi, s-ar pierde atât caracterul cât și ritmul special al melodiei. Am ținut să precizez acest lucru, pentru că unii autori de cărți de muzică, cari au introdus melodii aromânești notate de mine în această măsură, le-au scris în $\frac{7}{8}$ considerată ca măsură mixtă, ceea ce nu se potrivește deloc.

O singură melodie (nr. 16) este notată în măsura de $\frac{10}{8}$, măsură întrebuințată numai în muzica turcească. Ea se compune din patru timpi, dintre cari primul și al patrulea sunt formați din câte o pătrime punctată, iar al II-lea și al III-lea, din câte o pătrime.

Ex.:

Ritmul melodiilor aromânești este foarte variat și de mare efect, mai cu seamă când se schimbă în decursul unei melodii.

Mișcarea, în general, este rară, iar caracterul cântecelor este mai mult melancolic și tărăgănat.

Portamentele (purtarea vocii) la multe din ele sunt o necesitate; în notare le-am însemnat printr-o linie oblică: / având scris deasupra silaba port.

Apogiaturile, adeseori și ele necesare, în multe cazuri, le-am introdus în timpi, spre mai ușoară executare. De altfel toate melodiile le-am notat exact cum le-am auzit, fără să-mi permit vreo schimbare, fie în melodie, fie în text.

Ca întindere, puține melodii trec peste octavă; o parte din ele au întindere de o octavă; câteva, de o terță sau de o cvartă, iar cea mai mare parte au întindere de cvintă sau de sextă.

Începutul la unele melodii este neregulat; unele încep cu treapta a IV-a, altele cu treapta a VII-a din gama minoră veche.

Sfârșitul la unele din ele, de asemenea, este neregulat; ele sfârșesc pe treapta a II-a, (adică acordul de dominantă, dacă ar fi armonizate).

În ținutul Veriei unele melodii au următorul sfârșit caracteristic:

Încă o particularitate: La numerele 69, 80 și 128 sunetul notei si este

ceva mai jos de cât si natural, adică un sunet intermediar între si și si bemol.

Melodiile de la No. 107–112 se cântă la sărbătoarea „Ta lani” (sânziene). În ajunul acelei zile, grupuri, grupuri de fete, după ce împodobesc un vas pentru apă cu diferite flori și argintării, colindă pe la diferite izvoare, cântând cântecele zilei.

De la nr. 113 până la sfârșit urmează melodiile de nuntă, așa cum se cântă la Aromâni din regiunea Veriei. Am aranjat aceste melodii în mod cronologic, de la începutul până la sfârșitul nunții anume: melodii cântate de nuntașii mirelui când pornesc la locuința miresei; când pleacă cu mireasa; când mireasa intră în casa mirelui; când joacă mireasa, etc. etc.

De altfel, la sfârșitul textului, la fiecare melodie, voi adăuga o notă explicativă.

În privința textului sunt de observat următoarele: Grupul de Nord și grupul Fărșeroților cântă aproape totdeauna în versuri rimate; grupul de Sud rar cântă în versuri rimate. La grupul de Nord și la Fărșeroți majoritatea versurilor sunt de opt silabe; puține sunt de șapte, iar altele de șase silabe. La grupul de Sud aproape toate versurile sunt de opt silabe, afară de regiunea Veriei, unde versurile cele mai multe sunt de opt, alternând cu versuri de 7 silabe.

În multe din melodiile aromânești versul al II-lea din fiecare strofă, sau al III-lea (când sunt trei) se repetă ca vers prim în strofa următoare.

Sunt cazuri când pentru același text se cântă două sau trei melodii diferite, nu însă în aceeași comună.

Accentul tonic nu se potrivește în totdeauna cu cel ritmic. Se întâmplă ca un cuvânt în aceeași melodie să aibă două accente: odată pe penultima silabă, care este și accentul adevărat al cuvântului și altă dată pe ultima silabă. Ex. corba și corbá-nă (nr. 67); pită și pitá (nr. 21).

De asemenea sunt cazuri când, din cauza melodiei, un cuvânt este socotit odată cu un număr de silabe, iar altă dată cu o silabă mai mult. (Ex. 17, 82).

Diferitele particule și interjecțiuni ca: **lele, lea, mea, aide, alea, silai, e, more, o moi, oh lele** etc. joacă un mare rol în melodiile aromânești. Câte odată ele fac parte din vers și au un înțeles; de cele mai multe ori însă sunt întrebuințate numai ca completare, fie la început, fie în cursul versului.

Sunt cazuri când un cuvânt este tăiat în două ca să fie introdusă o particulă. Sau câte odată se cântă jumătate din cuvânt, iar apoi se repetă cuvântul întreg. (Ex. 72, 17). La unele melodii unele vocale se repetă (ex. 64, 113), iar la altele vocalele repetate se despart prin consonanta **n** (ex. 70, 71, 79).

Pentru ca lucrarea să fie mai complectă și mai bine înțeleasă, pentru acei cari nu cunosc dialectul, am găsit de cuviință să dau și o traducere liberă în românește.

În privința pronunțării în dialect, a ortografiei și a accentelor, dau următoarele lămuriri: Orice vocală care are dedesubt semnul \wedge nu se socotește nici odată o silabă aparte; ea formează un diftong cu vocala vecină, care primește și accentul tonic; asemenea când sunt trei vocale, dintre cari primele două au semnul toate trei formează o silabă cu accentul pe vocala fără semn (Ex.: **cicioa-re și-este**).

i și **u** de la sfârșitul cuvintelor, când au deasupra semnul \vee , nu formează silabă.

ń și **l'** au sunetul asemănător cu gn și gl din limba italiană (Ex.: segno, degna, figlio, famiglia).

Consonantele δ , γ și θ se pronunță ca aceleași litere din limba greacă.

Unele din melodiile Aromânilor din Sud, care locuiesc în nemijlocită apropiere de Greci, se cântă cu cuvinte grecești. Schimbarea de grai se explică, de sigur, din cauza înrâuririi limbii grecești. În unele regiuni, această înrâurire a mers atât de departe, încât, cu timpul, populațiuni întregi, cum au fost Românii din Zagor, Sărăcăcianii, au fost grecizate (vezi Th. Capidan, Fărșeroții, pag. 14.). Se pare că obiceiul de a cânta melodii aromânești cu cuvinte grecești a pornit, la început, de la acești Aromâni desnaționalizați. Cu timpul, acest obicei s-a introdus și la ceilalți Aromâni, așezați în apropierea Grecilor. Traducerea din grecește a făcut-o compatriotul meu Gh. Ceara, institutor în Cadrilater, căruia îi aduc, pe această cale, viile mele mulțumiri.

Numererele: 4, 5, 10, 18, 19 și 98 din prezenta colecție au mai fost publicate în Antologia de T. Papahagi, iar numerile: 4, 5, 10, 19, 51 și 98 aranjate, unele pentru cor mixt, altele pentru cor bărbătesc, le-am dat în anul 1919, fostului meu profesor, regretatul maestru D. G. Kiriac; unele din ele se cântă la concerte și la radio de către societatea corală „Carmen“.

Numerile: 4, 6, 10 și 14 au fost publicate, pe vremuri, de C. Cairetti, în revista „Macedonia“, dar nu în măsura în care le public eu, ci în altă măsură, ceea ce le schimbă cu totul ritmul.

În Antologia de T. Papahagi, afară de cele șase melodii ale mele, mai sunt publicate încă șase, culese și notate de autorul Antologiei.

Pe lângă cele patru melodii din revista „Macedonia“ și cele din Antologie a mai apărut în anul 1928, în editura casei școalelor o colecție de cântece populare macedoromâne (48 cântece), culese de Vanghele Millio și notate de * *. Această colecție, în loc să aducă o contribuție pentru cunoașterea și valorificarea cântecelor noastre, prin felul cum este alcătuită, alterează caracterul muzicii aromânești și contribuie la greșita ei înțelegere, prin faptul că ritmul și măsura melodiilor, la cele mai multe din ele, sunt cu totul schimbate. Un cunoscător în muzica aromânească constată îndată că persoana care le-a notat și care se ascunde sub trei stele, este un diletant. Cea mai mare parte sunt prost notate, atât ca melodie, cât și ca măsură. O parte din ele ca: *Fudzi feată di ningă vale*, *Moloviște*, *Ocl ul de-amură*, *La vruta*, *Trandafirul* sunt cu totul moderne și deci nu prezintă nici un interes. Altele ca: *Crușoveana*, *Muștică din grădină*, *La umbra di nuc*, *Nu-ni treți feată pit ubor* și *Picurarlu*, nu sunt decât coruri sau melodii populare românești, pe care eu le-am tradus în dialect și le-am cântat cu corul liceului din Bitolia, la diferite serbări, făcându-le astfel cunoscute în mai toate centrele aromânești.

Alte melodii, afară de cele de mai sus, nu știu să se fi publicat. Până astăzi prezenta colecție este cea mai completă.

Pregătirea ei am început-o încă din anul 1907, când am fost numit profesor de muzică la liceul românesc din Bitolia (Macedonia).

Până la marele războiu – în excursiunile făcute prin diferitele comune aromânești – am notat cea mai mare parte din aceste melodii. După războiu, având ocazie să colind mai multe comune din Cadrilater, unde sunt stabiliți coloniști Aromâni din mai toate părțile peninsulei balcanice, am complectat această colecție.

Prin publicarea ei scapă de pieire sigură această comoară de melodii populare, menită să dispară cu timpul, mai ales acum, după războiu, când pentru elementul nostru din sudul Dunării s-au creat alte condițiuni de viață.

Încheind aceste rânduri, mă simt dator să exprim viile mele mulțumiri d-lui **Dr. P. Topa**, președintele Societății de Cultură Macedo-Română precum și întregului comitet al acestei Societăți, care au binevoit să-mi acorde suma necesară pentru tipărirea lucrării.

Ioan Caranica

1937

**MELODII CÂNTATE
DE
AROMÂNII DIN GRUPUL DE NORD**

Mi lo somnul

Moderato

Mi — lo som — nul, și-nî — mi fręa — dze, sin — gur

nu-nî pot s-dor — mu le-le sin — gur nu-nî pot s-dor — mu. —

Mi lo somnul și-nî mi fręadze,
Singur nu-nî pot s-dormu,
Lele singur nu-nî pot s-dormu.

Ńi-am mușata tu viține
Ș-cu nisă va-nî dormu.

Ș'are tatî ș-nu ș-q-a'lasă,
Pi zvercă si ș-q-a'ibă.

Ș'are dadă ș-nu ș-q-alasă,
Di Dumnidză s'ș-q-află.

— Ia tăcsiț-i nă fustane
Vahî și-aride ș-ține ;

— Fustanea noi l-u tăcsimu
Ș-vruta tot nu-și vine

— Ia tăcsiț-i ș-nă fiurie
Vahî și-aride ș-ține ;

— Fluria noi l-u tăcsimu
Ș-vruta tot nu-și vine.

— Ia tăcsiț-i gișone 'mșęatu
Vahî și-aride ș-ține ;

— Gișone 'mșęatu ilî tăcsimu
Ș-dęade-alaga ș-vine.

M'apucă somnul și mă copleși,
Singur nu pot să dorm,
Vai, singur nu pot să dorm.

Mi-am frumoasa prin vecini
Și cu ea o să dorm.

Are tată și n'o lasă,
Purta i-ar păcatele

Are mamă și n'o lasă
Dumnezeu să o bată.

— Ia promiteți-i o rochie
Poate se amăgește și vine ;

— Rochia noi i-am promis-o
Și iubita tot n'a venit.

— Ia promiteți-i și-un galben
Poate se amăgește și vine ;

— Galbenul i l-am promis
Și iubita tot n'a venit.

— Ia promiteți-i tânăr frumos
Poate se amăgește și vine ;

— Tânăr frumos i-am promis
Și-a dat fuga și-a venit.

Notă: O strofă se compune din două versuri. Versul II de la fiecare strofă se repetă: înainte de repetiție se pune interj, *lele* (Ex. strofa I).

Cînticlu al Licea

Moderato

18.

Mea, ună Lunî di cătră seară,

Furli s-dipusiră 'nhoxară,

Multe tufechi și-aminară ;

Cas'al Licea 'nvărligară

Laja ppartă disicară,

Nuntru tu ubor intrară,

Țiorți-al Licea'l diștiptară

Tu păduri năși il loxară,

Ș-cu curșume 'l vătămară.

Intr'o Lunî, pe 'nserate,

Haiducii coborîră 'n sat.

Multe puști descărcară,

Casa lui Licea împesurară.

Și poarta o despicară.

In curte intrară,

Pe Gheorghe-al lui Licea îl deșteptară

In pădure îl luară,

Și cu gloanțe îl omorîră.

Notă : Strofele din această melodie se compun din două versuri ; versul al 2-lea dela strofa I devine vers prim la strofa II ș. a. m. d. Versul prim dela toate strofele incepe cu : Mea. La versul al 2-lea dela fiecare strofă, cu o silabă înainte de sfârșit se intercalează refrenul : Chira Țascula (doamna învățătoare) și apoi se repetă tot versul. (Vezi textul de sub melodie).

**MELODII CÂNTATE
DE
AROMÂNII DIN REGIUNEA VERIEI
ȘI DE
CEI DIN GRUPUL DE SUD**

Cînticlu al Gogû al Mişû

Allegretto

64.

Ca — va - sil — co - o az n'ar - nû — zi - i mu —
 triţ cari — trea - ţi ca - lea — ca — va - sil —
 co - o az n'ar - nû — zi - i mu — triţ cari — trea - ţi ca - lea...

Ca Vasilco-o az n'ar-nuzi-i¹⁾
 Mutriţ cari treaţi calea.

Az treaţi ca-alea Goglu-al Mi-şu,
 Şi İanina el s-duţi.

Trişi İanina-a şi la pişe-e,
 L'Ali pişelu-acasi.

— Laİ Gogu Mi-şu țe amina-aşi
 Ca s'-yinî ca tri'nclinari ?

— Mi ţini do-orlu-a munţilor-or,
 Şi apili-a fintinilor.

A busuioc îmi mirosi
 Priviţi cine trece calea.

Azi trece calea Goglu-al Mişu,
 Şi la İanina el se duce.

Până la İanina, la paşa,
 La Ali paşa acasă.

— Măi Gogu Mişu de ce ai întârziat
 Să vii la închinat²⁾ ?

— Mă ţine dorul munţilor,
 Şi apele fântânelor.

Notă : Strofa, care e formată din două versuri, se cântă de două ori.

1) N'ar-nuzi sau n'ar-nurzi. 2) E vorba de unii haiduci cari, predându-se autorităţilor, erau amnestiaţi.

Moï tini vițină

Moderato

79.

Moï ti - ni — ni vi - ți, vi - ți - nă vea —
 nea-clî-a mea Moï ti - ni vi - ți - nă vea clî-a — mea și —
 noa-ua mea du - ru - tă și — noa-ua — mea du - ru - tă. —
 moï ti -

Moï tini (ni) viți, vițină vea (nea) clî-a mea,
 Moï tini vițină veaclî-a mea,
 Și noașa mea durută.

Moï, puru (nu) nghilî tini, tini si (ni-t) aduñi,
 Moï, purunhilî tini si-t aduñi
 Tu-a meũ ubor s-nu řini.

Moï ci-nî ca (na) lci țara, țara ș' ȳ-a (na) riesc,
 Moï, ci-nî calci țara ș'ȳ-ariesc
 Și-nî bea purunhilî apa.

Moï, ci ț-a (na) ra mi lipșea, lipșea-(nea)ști ea,
 Moï ci țara mi lipșeaști ea
 Și apa mi lipșeaști:

Moï, bișea-(nea)rici voi ca, voi ca (na) și-adar,
 Moï, bișearici voi ca și-adar,
 Și noași ministiri.

Tu, vechea mea vecină

Și noua mea iubită.

Porumbeii să-ți aduni,

În curtea mea să nu vie.

Că-mi calcă pământul și-l răresc

Și-mi beau porumbeii apa.

Că pământul îmi trebuie,

Și apa îmi trebuie:

Biserică vreau să fac,

Și nouă mănăstire.

Notă: Fiecare strofă se compune din trei versuri. Versul prim se repetă; de asemenea versul al 3-lea. În paranteză sunt puse vocalele care se repetă, având înainte consonanta n.

Melodia se joacă în horă, mai cu seamă de femei. Hora se împarte în două grupe. La sfârșitul melodiei grupa a 2-a începe cu notele mici, în acelaș timp când termină grupa primă. (Vezi melodia).

**MELODII CÂNTATE
DE
GRUPUL FĂRȘEROȚILOR**

Morî laî dzeană

Moderato

98.

Morî laî dze - nă, la - ie dze - nă, nu-nî te-a pleți - ni -

ca nă - hia - mă? Nu-nî te-a pleți si-nî _____ ti fați _____

pa - de, tra si-nî ved _____ ca - s'a - li _____ da - de?

Morî laî dzeană, laie dzeană,
Nu-nî te-apleți nica năhjamă?
Nu-nî te-apleți si-nî ti fați pade,
Tra si-nî ved cas'ali dade?

S-mi fac pu'ă azburător,
Și s-nî-azbor tu-ațel ubor;
Tu ubor cu căldărmațz,
Tra si-nî plingu 'ndoî caimadz.

O! tu colină, biată colină,
Nu te apleci încă puțin?
Nu te apleci să te faci șes,
Ca să vād casa mamei?

Să mă fac puu zburător,
Și să zbor în acea curte;
In curte cu caldarāmuri,
Ca să-mi plâng jalea și dorul.

Notă : O strofă este compusă din patru versuri.